

Catathelasma imperiale

Kejsarskivling

Storsvampar, Basidiesvampar

NE NA LC DD NT **VU** EN CR RE

Sårbar (VU)
A2c+3c+4c; C1+2a(i)

Klass: Agaricomycetes, **Ordning:** Agaricales, **Familj:** Tricholomataceae, **Släkte:** Catathelasma, **Art:** *Catathelasma imperiale* - kejsarskivling (Fr.) Singer **Synonymer:**

Kännetecken

En stor och kraftig, musseronlik skivling med nedlöpande skivor och dubbel ring. Hatten är 5–20 cm bred, köttig, smutsvit till brun, först välvd, senare trattformat utbredd med länge inrullad kant. Som ung ibland med tilltryckta velumrester på hatten. Foten är tjock, tillspetsad och ibland något rotlikt förlängd, 5–12 cm hög. Dess sporer färgas blå i Melzers lösning. Lukt och smak är mjöllig, eller som färsk gurka eller melon. Kejsarskivlingen är den enda arten i sitt släkte. Den kan förväxlas med kragmusseron (*Tricholoma robustum*) som har urnupna, ej nedlöpande, skivor.

Utbredning och status

Kejsarskivling har en ojämn utbredning i landet och förekommer främst i Svealand och södra Norrland med sydliga utposter i Dalsland, Bohuslän och Västergötland. Den har en förkärlek för trakter med kalkrika jordar. Runt 40 kända aktuella lokaler i landet (2017). Det verkliga antalet lokaler i landet bedöms inte överstiga 500, vilket motsvarar 10 000 individer. Total population i landet bedöms ha minskat med mer än 15 % över de senaste 50 åren, p.g.a. slutavverkning men även igenväxning av tidigare hävdade skogsbeten. Minskningen bedöms fortgå framöver. Arten saknas troligen i Danmark men förekommer sällsynt i Norge och Finland. Den förekommer också i Mellaneuropa. Från Nordamerika är den känd från bergiga skogar i de västra delarna av kontinenten. Arten är rödlistad i bl.a. Tyskland. Svampen förekommer även i Japan.

Ekologi

Bildar mykorrhiza med tall, men även gran. Växer på kalkrik mark i barrskog, helst mossig gammal granskog med inslag av tall. Ibland påträffas den i torr tallskog eller i örtrik ängsgranskog. Lokalerna utgörs av naturligt förnygrade bestånd med påtagligt inslag av gamla träd. Arten kräver dock inte orörd skog utan kan växa i plockhuggna bestånd. Många lokaler är tydligt kulturpåverkade och präglade av tidigare skogsbete. Den bildar fruktkroppar i augusti och september men är inte årsviss. Fruktkropparna sitter ofta djupt i mosstället och kan lätt förbigås. På de kända lokalerna uppträder som regel fruktkroppar bara på någon enstaka till ett par platser. Varje plats rymmer troligtvis en genetiskt unik svampindivid (genet) som ofta fragmenterats till uppemot 10 frilevande, men genetiskt identiska mycel (rameter, motsvarar IUCN:s definition av individ). Fruktkropparna är kortlivade, medan markmycelet kan ha en lång livslängd, flera decennier och potentiellt kan leva lika länge som mykorrhizasvampens värdträd kontinuerligt finns på platsen.

Hot

Kejsarskivling hotas av slutavverkning, markberedning och en generell minskning av andelen gamla träd i våra skogar.

Åtgärder

Särskilt värdefulla växtplatser bör skyddas. På övriga lokaler kan ett skonsamt skogsbruk med plockhuggning eller blädning tillåtas. Ett betydande antal äldre träd måste i så fall alltid finnas kvar i beståndet. Markberedning bör ej ske och markskador i samband med körning med terrängfordon måste minimeras. Örtrika, olikåldriga barrskogar bör generellt sett skötas så att kontinuiteten av äldre träd och av olika trädslag inte bryts.

Övrigt

Utländska namn – NO: Keisersopp, FI: Keisarimalikat.

Naturvård

Konventioner: Skogsstyrelsens signalart

Litteratur

Dähncke, R. M. & Dähncke, S. M. 1979. 700 Pilze in Farbfotos. AT Verlag, Stuttgart.

Jacobsson, S., Stridvall, L. & Stridvall, A. 1992. Den svenska utbredningen av några mindre vanliga inventeringsarter. *Jordstjärnan* 13(1): 6–7.

Nitare J. 2000. Signalarter, indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsen. Jönköping

Ryman, S. & Holmåsen, I. 1984. Svampar. En fälthandbok. Interpublishing, Stockholm.

Författare

Karin Bohlin 2001.